

HOSPODÁRENIE VYBRANÝCH DRUHOV NEZISKOVÝCH ÚČTOVNÝCH JEDNOTIEK¹

Management of representative types of non-profit accounting entities

Alena Kordošová

Základnou črtou neziskových účtovných jednotiek je ich neziskovosť, čo však neznamená, že svojím hospodárením nemôžu dosiahnuť zisk. Dosiahnutý zisk sa však nesmie použiť v prospech zakladateľov, členov orgánov a jej zamestnancov. Musí byť použitý na zabezpečenie tých činností neziskových účtovných jednotiek, na ktoré boli zriadené.

Zdroje financovania neziskových účtovných jednotiek možno rozdeliť do troch základných kategórií:

- finančné prostriedky získané od iných subjektov ako sú dary, príspevky, granty, dotácie zo štátneho rozpočtu, rozpočtov obcí a vyšších územných celkov, dedičstvo, verejné zbierky, príjmy z 2 % zo zaplatenej dane z príjmov fyzických a právnických osôb,
- finančné prostriedky získané od členskej základne,
- finančné prostriedky z vlastnej činnosti ako sú príjmy z hlavnej činnosti a príjmy z podnikania.

V príspevku sa ďalej zameriame na hospodárenie vybraných druhov neziskových účtovných jednotiek, ktorými sú neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby, nadácie a neinvestičné fondy.

Nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby hospodári podľa schváleného rozpočtu, ktorý obsahuje všetky rozpočtované príjmy a rozpočtované výdavky. Zostavuje a schvaľuje sa na príslušný kalendárny rok. Hospodári so svojím majetkom a môže užívať aj majetok štátu alebo majetok územnej samosprávy v súlade s osobitnými predpismi.

„Majetok neziskovej organizácie tvoria

- a) vklady zakladateľov,
- b) príjmy z vlastnej činnosti,
- c) príjmy z podnikateľskej činnosti po zdanení,
- d) dedičstvo,
- e) dary od fyzických osôb a právnických osôb.“²

Prioritný majetok neziskovej organizácie (tá časť majetku štátu, ktorú vkladá štát ako zakladateľ alebo spoluzakladateľ do neziskovej organizácie podľa osobitného zákona a ktorá

¹ Tento príspevok bol spracovaný ako jeden z výstupov projektu Kultúrnej a edukačnej grantovej agentúry Ministerstva školstva SR č. 3/6243/08 (G483/08) „Implementácia zmien v účtovnom a daňovom systéme po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie a do Eurozóny do výučby predmetov študijného programu Účtovníctvo“.

² § 29, ods. 2 zákona č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v znení neskorších predpisov.

je určená výlučne na zabezpečenie všeobecne prospešných služieb) nemožno založiť ani ho inak použiť na zabezpečenie záväzkov neziskovej organizácie alebo tretej osoby, nemožno ho predať, darovať ani prenechať do nájmu alebo do výpožičky a nie je predmetom likvidácie.

Nezisková organizácia nesmie viazať poskytovanie svojich všeobecne prospešných služieb na poskytovanie darov od fyzických osôb alebo právnických osôb. Možno jej poskytnúť aj dotácie zo štátneho rozpočtu, rozpočtu štátneho fondu a rozpočtu obce. Z týchto dotácií sa nemôžu uhrádzať výdavky na správu neziskovej organizácie.

Nadácia zodpovedá za svoje záväzky celým svojím majetkom okrem prostriedkov nadačného fondu vytvoreného na plnenie individuálne určenej humanitnej pomoci.

Majetok nadácie tvorí nadačné imanie (majetkové vklady jednotlivých zakladateľov), nadačný fond (peňažné prostriedky, ktoré nie sú súčasťou nadačného imania alebo ostatného majetku nadácie) a ostatný majetok nadácie (nie je súčasťou nadačného imania ani nadačného fondu a tvoria ho peňažné prostriedky, cenné papiere, ako aj iné majetkové práva a iné majetkové hodnoty oceníteľné peniazmi).

„Majetok nadácie sa môže použiť len v súlade s verejnoprospešným účelom a podmienkami určenými v nadačnej listine a na úhradu výdavkov (nákladov) na správu nadácie. Výšku výdavkov (nákladov) na správu nadácie určí správna rada každoročne v miere nevyhnutnej na zabezpečenie činnosti nadácie.“³

Neinvestičný fond hospodári podľa schváleného rozpočtu, ktorý obsahuje všetky rozpočtované príjmy a rozpočtované výdavky. Zostavuje sa a schvaľuje na príslušný kalendárny rok.

„Majetok fondu tvoria vklady zakladateľov a ďalšie peňažné prostriedky, ktorými sú

- a) peňažné dary a príspevky od fyzických alebo právnických osôb,
- b) príjmy z verejných zbierok,
- c) dedičstvo v peňažnej forme alebo príjem z predaja dedičstva získaného v inej forme,
- d) príjmy z lotérií a iných podobných hier,
- e) príjmy z organizovania kultúrnych, vzdelávacích, spoločenských alebo športových akcií,
- f) príjmy z predaja vlastnej literatúry podporujúcej účel fondu,
- g) úroky z peňažných vkladov v bankách,
- h) príjmy zo štátnych dlhopisov,
- i) príjem z likvidačného zostatku iného fondu.“⁴

Majetkom fondu sú aj hnutel'né a nehnuteľné veci potrebné na výkon správy fondu a príjmami fondu môžu byť aj dotácie zo štátneho rozpočtu, rozpočtu štátneho fondu alebo z rozpočtu obce. Neinvestičný fond je tiež oprávnený usporiadať verejnú zbierku na získanie peňažných prostriedkov na financovanie svojho účelu.

Výdavky fondu sa rozpočtujú podľa jednotlivých cieľov a spôsobu použitia a môžu sa rozpočtovať aj podľa subjektov, ktorým sa poskytujú. Správna rada určuje na každé účtovné

³ § 28, ods. 1 zákona č. 34/2002 Z. z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov.

⁴ § 19, ods. 1 zákona č. 147/1997 Z. z. o neinvestičných fondoch a o doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 207/1996 Z. z. v znení neskorších predpisov.

obdobie výšku výdavkov na správu fondu, najviac však do 15 % celkových výdavkov fondu za účtovné obdobie.

V rámci porovnania zásad hospodárenia vybraných druhov neziskových účtovných jednotiek budeme skúmať tieto znaky:

- základný nástroj hospodárenia účtovnej jednotky,
- účel použitia majetku konkrétneho druhu neziskovej účtovnej jednotky a
- možnosť podnikania príslušnej účtovnej jednotky.

Porovnanie zásad hospodárenia vybraných druhov neziskových účtovných jednotiek

Právna forma	Hospodárenie	Použitie majetku	Podnikanie
Nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby	podľa schváleného rozpočtu príjmov a výdavkov	- len v súlade s podmienkami určenými v zakladacej listine alebo štatúte - na úhradu výdavkov neziskovej organizácie	- môže podnikat' podľa osobitných predpisov za podmienky, že touto činnosťou sa dosiahne účelnejšie využitie jej majetku a nebude ohrozená kvalita, rozsah a dostupnosť služieb, pre ktoré bola založená - nemôže sa zúčastňovať na podnikaní iných osôb - nemôže uzatvárať zmluvu o tichom spoločenstve
Nadácia	podľa schváleného rozpočtu príjmov (výnosov) a výdavkov (nákladov)	- len v súlade s verejnoprospešným účelom a podmienkami určenými v nadačnej listine - na úhradu výdavkov (nákladov) na správu nadácie	- nemôže podnikat' s výnimkou prenechania nehnuteľností do nájmu, organizovania kultúrnych, vzdelávacích, spoločenských alebo športových akcií, ak touto činnosťou účinnejšie využije svoj majetok a táto činnosť bude v súlade s verejnoprospešným účelom nadácie - nemôže uzatvárať zmluvu o tichom spoločenstve
Neinvestičný fond	podľa schváleného rozpočtu príjmov a výdavkov	- na financovanie účelu fondu v súlade so štatútom fondu - na úhradu výdavkov na správu fondu	prostriedky fondu sa nesmú použiť na podnikanie

Abstrakt

Podľa slovenskej právnej úpravy sú neziskové účtovné jednotky definované ako organizácie, ktorých cieľom nie je dosahovanie zisku. Hospodária podľa schváleného rozpočtu a majetok používajú v súlade s účelom svojho vzniku. Podnikanie majú upravené osobitným predpisom.

Kľúčové slová: neziskové účtovné jednotky, hospodárenie, majetok, výdavky, podnikanie

Summary

Non-profit accounting entities are defined as the organizations with the non-profit aim in conformity with Slovak legislation. They manage in accordance with the approved budget and assets use in compliance with purpose of their existence. They realize the business activities according to special law.

Key words: non-profit accounting entities, management, assets, cash payments, business activities

JEL klasifikácia: M41

Použitá literatúra

- [1] KORDOŠOVÁ, A.: Účtovníctvo neziskových účtovných jednotiek. Bratislava : EKONÓM, 2008. ISBN 978-80-225-2658-6.
- [2] Zákon č. 147/1997 Z. z. o neinvestičných fondoch a o doplnení zákona NR SR č. 207/1996 Z. z. v znení neskorších predpisov.
- [3] Zákon č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v znení neskorších predpisov.
- [4] Zákon č. 34/2002 Z. z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov.

Kontakt

Alena Kordošová, Ing., PhD., Katedra účtovníctva a audítorstva, FHI EU v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, tel.: +421 2 67 295 764, alena.kordosova@euba.sk